

Juridische strijd rond uitrol 5G in cruciale fase

Beeld: Wilma de Jong

Datum: 24 mei 2022
Gezondheid
Sylvia Slegers

De Raad van State buigt zich over een zaak die voor de uitrol van 5G in Nederland van cruciaal belang is. Wilma de Jong uit Haarlo wist bij de rechter de bouw van een antennemast door KPN tegen te houden wegens de gezondheidsrisico's. Het hoger beroep dat door KPN en de gemeente was aangespannen bij de Raad van State diende op 16 mei. Het verliep niet helemaal zoals De Jong zich had voorgesteld, maar ze blijft strijdbaar. De telecomsector houdt zijn hart vast.

Wat doe je, als je de toenemende stralingsdichtheid in de Randstad ontvlucht bent naar een relatief stralingsarme plek in het oosten des lands en enkele jaren later de gemeente en KPN aldaar besluiten een 40 meter hoge zendmast te plaatsen op enkele honderden meters van je huis? Dan kom je in actie. Dat is althans wat Wilma de Jong uit het Achterhoekse Haarlo in 2017 doet. Ze start een bezwaarprocedure, worstelt zich door tal van wetenschappelijke studies, overheidsrapporten en wetteksten en bouwt een uitgebreid dossier op. Op 18 december 2020 weet ze bij de rechter haar gelijk te halen. Het vonnis is een doorbraak in de rechtspraak rond stralingsrisico's. De rechter oordeelt voor het eerst dat gemeenten

gezondheidsbelangen van burgers mee moeten wegen in hun antennebeleid. Ook acht de rechter het voldoende wetenschappelijk bewezen dat de claim van de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP, de organisatie die de blootstellingslimiet geadviseerd heeft) dat er geen gezondheidseffecten kunnen optreden zolang de stralingsbelasting onder de 61 volt per meter (V/m) blijft, niet langer houdbaar is: “Naar het oordeel van de rechtbank is het, alle argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur, overziend, niet uitgesloten dat ook bij een veldsterkte die lager is dan 1 V/m, en dus ook in het geval van eiseres, sprake is van verhoogde gezondheidsrisico’s.”

De uitspraak heeft grote implicaties. Aangezien in de nieuwe ICNIRP-richtlijnen uit 2020, die met het oog op 5G zijn opgesteld, de grenswaarden van maximaal 61 V/m verder mogen oplopen naar het dubbele, namelijk maximaal 122 V/m, zijn mogelijke gezondheidsrisico’s bij een veldsterkte < 1 V/m een serieuze bedreiging voor de telecomindustrie en 5G. De Gemeente Berkelland en KPN tekenen dan ook hoger beroep aan bij de Raad van State. Ondertussen weigert de gemeente de omgevingsvergunning van KPN in te trekken. Verantwoordelijk CDA-wethouder Maikel van der Neut stelt in De Stentor zelfs dat hij zich niet zal houden aan het vonnis: “Dat is de mening van een rechter. Wij denken daar anders over”

In haar hoger beroepsschrift neemt Berkelland twee standpunten in: dat "gevolgen van enige betekenis ontbreken" en "dat van een verhoogd gezondheidsrisico" geen sprake is. Berkelland baseert zich daarbij zowel op het adviesrapport 5G en Gezondheid dat de Gezondheidsraad op 2 september 2020 publiceerde als op de blootstellingslimiet van ICNIRP. KPN voert eenzelfde verweer.

De Jong schrijft een 470 pagina's tellend verweerschrift. “Ik heb een ijzersterk verweer en denk dat ik een goede kans maak om ook deze rechtszaak te winnen,” zegt zij. “Ik zie heel duidelijk waar de hoger beroepschriften van de gemeente en KPN falen in een deugdelijke onderbouwing. Een grote hoeveelheid argumenten uit mijn beroepsschrift is onweersproken en onweerlegd gebleven en de uitspraak van de bestuursrechter dat gezondheidsrisico’s bij een veldsterkte onder 1 V/m niet kunnen worden uitgesloten, is door zowel de gemeente als door KPN niet deugdelijk in hun hoger beroepsschrift weerlegd.”

In haar verweerschrift stelt ze een groot aantal onderwerpen uitgebreid aan de kaak, waaronder de defactualisatie (ontkenning, versluiering en verdachtmaking) van wetenschappelijk bewijs van potentiële en reële schade door EMV, recente internationale jurisprudentie inzake deze schade, de ondeugdelijkheid van de blootstellingslimiet, feitelijke onjuistheden en belangenverstrengelingen bij de totstandkoming van het rapport van de Gezondheidsraad, en meer.

Helaas voor De Jong maakte haar vorige advocaat een vormfout door een termijn te missen waar De Jong niets van wist. Hoewel dit achteraf geen fatale termijn blijkt te zijn, wordt De Jong wel op het verkeerde been gezet door te denken dat ze nog tot tien dagen voor de zitting haar verweerschrift kan indienen. Een vergissing waar de advocaat van de gemeente na het ontvangen van haar belastende verweerschrift handig gebruik van maakt. Aan het begin van de zitting van 16 mei besluit de rechtbank om haar omvangrijke verweerschrift niet te accepteren in de procedure.

De Jong toont zich diep teleurgesteld door de formele houding van de rechters. “Ik vind het triest dat de rechter ten aanzien van een zo omstreden onderwerp en een zaak waarvan ze zelf zegt dat het een ‘grote’ en ‘belangrijke’ zaak is, een niet verwijtbare vormfout laat prevaleren boven 470 pagina’s zorgvuldig opgebouwde bewijslast.”

Wel wordt het 16 pagina’s tellend beroepschrift dat De Jong schreef in reactie op het nieuwe besluit op bezwaar van de Gemeente aanvaard. In dat beroepschrift onderbouwt De Jong waarom er in het nieuwe besluit op bezwaar van de gemeente geen sprake is van een deugdelijke weerlegging van het vonnis van de bestuursrechter, waardoor het vonnis dat gezondheidsrisico’s bij blootstellingen < 1 V/m kunnen niet kunnen worden uitgesloten, onverminderd van kracht blijft. “In feite ontbreekt de nieuwe belangenafweging, die de gemeente op basis van het vonnis had moeten maken, volledig”, zegt De Jong, “en er is een verbijsterende vooringenomenheid waarmee de gemeente tenminste het fair play-beginsel schendt”.

Op de zitting bij de Raad van State krijgt De Jong nog een tegenslag te verwerken. Haar getuige-deskundige, de Zweedse professor en oncoloog Lennart Hardell, die wereldwijd bekendheid geniet vanwege zijn kritiek op de veiligheid van elektromagnetische straling, slaagt er niet in online toegang te krijgen tot de zitting. Ook andere belangstellenden lukt het niet om in te loggen. Volgens een woordvoerder van de Raad van State kwam dat door een fout van De Jong. Zij heeft één link verspreid, terwijl iedere deelnemer een aparte link had moeten krijgen.

De Jonge bestrijdt dit: “de griffier heeft me meerdere malen verzekerd dat ik de toegezonden link kon delen met mijn achterban.” Zij vindt het ook onbegrijpelijk dat Hardell geen persoonlijke link heeft gekregen, terwijl hij wel als getuige-deskundige door de Raad van Staat is aanvaard. Om deze reden is De Jong nu van plan om een heropening van de behandeling ter zitting aan te vragen. “Het al dan niet horen van Hardell is van cruciale betekenis. De zitting is gewoon niet compleet zonder zijn getuigenis.” De Jong hoopt dat de Raad van State zal inzien dat technische problemen de cruciale getuigenis van een getuige-deskundige niet mogen verhinderen.

De gemeente Berkelland en de advocaat van KPN willen geen commentaar leveren. De uitspraak wordt binnen zes weken verwacht, tenzij de behandeling wordt heropend, zoals De Jong heeft gevraagd.